

rojena stvar potrebuje, de se izčisti tistiga černika-stiga blata, ki se je skozi več mescov v čevih mladiga teleta nabralo, ko je še v maternim telésu bilo. Če se to blato, ob pravim času iz čev ne spravi, je dostikrat vzrok poznejši driske.

Dostikrat je tudi predobro, premastno materno mléko krivo, de tele na driski zbolí, posebno če je želodec bolj slabôtniga teleta preslab, premastno mléko prekuhati. Tudi na to naj gleda skerbni kmetovavec — in v taki okoljšini raji telè odstavi.

Dalje naj gleda, de se mlada živina ne prehladí; iz prehlajenja izvira velikrat driska.

Vse te vzroke naj skusi skerbni živinorednik odpraviti.

Med mnogimi zdravili se je pa pri driski telét tóle velikrat práv dobro skazalo:

„Kupi za 2 groša grenjkih mandeljnov, stolči jih, kar nar bolje moreš, drobno, in potem jih daj v poliču sladkiga mléka enmalo prekuhati. Po tem vlij vse to telétu na enkrat mlačno v gobec, de popije. — O 12 urah je večidel driska odpravljena — in malokrat je treba to zdravilo dvakrat ponoviti.

Konstitucija — in povišanje davkov.

„Naj gré vaša takó hvaljena konstitucija rakam žvižgat, če bi mógli zmirej veči davke plačevati“ — slišimo od več strani ljudi govoriti in nam tudi dopisovati, — in žalostno je, de se še tacih ljudi ne manjka, ki namest de bi nevedne podučili, de višji davki niso nasledik konstitucije, še le ljudi šuntajo in podpihujejo rekoč: „zdaj imate konstitucijo, kér niste bili s staro vladbo zadovoljni.“

Prijatli! ne dajte se od tacih podpihovavcov motiti. Vstava ali konstitucija ni tega kriva, de smo za prihodnje léto višji davke dobili, — kér konstitucijno prizadevanje ravno v tem obstoji, deržavne stroške pomanjšati in potem tudi kar koli je moč davke ponížati.

Vzroki sedanjiga povišanja davkov so vsi drugi in posebno sta ta dva:

Stara nekdanja vlada, čeravno je več ko tridesetlétni mir vživala, ni takó gospodarila, de bi si bila deržavniga premoženja kaj prihranila, marveč je še veliko dolgov naredila. Namesto polne mošnje je novi vladi prazno zapustila.

Prekucije lanjskiga in letašnjiga léta, hude in dolgočasne vojske, posebno na Laškim in Ogerskim, so veliko milijonov požerle. Od kod pa te milijone vzeti, če ni nič v žepu bilo? Stare skušnje vsih deželá učé, de vojske veliko denarja potrebujejo, in de ob časih vojská se davki povišujejo.

To sta poglavitna vzroka povišanja davkov — ne pa nedolžna konstitucija sama po sebi, kateri se je primerilo, de je ravno v tak čas padla.

Sicer pa ne smemo pozabiti, de take imenitne premembe, kakor jih premén cele deržavne vlade za sabo pripelje, so tudi z marsikterimi stroški sklenjene, in de se vse to le takrat za popolnoma poravnano more spoznati, kadar bo velika deržavna mašina avstrijskiga cesarstva v red djana, kteriga vladarstvo gotovo ravno takó, kakor ljudstva željno pričakujejo.

Kadar se bojo nove gospóske in nove srenje vstanovile, kadar bojo deželni in deržavni zbori svoje imenitne opravila začeli in se zastran vsih naprav in potreb deželá v prijateljski edinosti z vikšim vladarstvom posvetovati jeli, takrat se zna vse poravnati, kakor vstavna osnova terja, in tudi čez določilo davkov bojo imele ljudstva pravico v imenovanih postavnih zborih govoriti in za odpravo marsikteriga stroška se potegniti, iz kteriga izvira vikši davki.

Kdo zamore tedaj, če le po vérh to pomisli, konstitucijo dolžiti, de je ona povišanja davkov kriva? Če se je primerilo, de je v čas hudih prekucij in vojská padla — ali more ona kaj za tó?

Kdor pravico in resnico, in pa postavno svobodo ljubi, ne bo svobodne vlade, ki jo konstitucija ljudstvom podelí, čertil in sovražil, čeravno bo obžaloval, de rojstvo avstrijske konstitucije ni v miren čas padlo, de bi bile ljudstva brez in berž vsih težav dobrote podeljene vstave vživati začele.

Noben resničen prijatelj našiga cesarstva tedaj ne bo vstave dolžil — kaj taciga govoré le starokopitneži, ki bi radi imeli, de bi pod staro bréme nazaj prišli!

Vesel naj bo, kdor brati zna.

(Mladim, pa tudi starejim ljudém po kmetih v prevdark).

Kdor se brati naučí, se mu to takó dobro zdí, kakor de bi še tako srečin bil, kér spozná, de mu to veliko pomaga, de se veliko dobriga naučí in si kratek čas dela; de si marsiktero reč v svoj prid oberne, in tudi drugim pové, kar je koristniga bral. Kakó žalostno je pa za tiste, ki brati ne znajo; kolikokrat se sliši; de ta ali uni pravi: „oj ko bi jez brati znal, bi rad 50 ali 100 goldinarjev dal! Glejte! kakó se nekteri kèsajo, ki niso v šolo hodili in lepi čas zamudili, de se niso brati naučili. Nekteri bi se še lahko brati naučili, pa si mislijo, de je pretežko, in zató se ne podstopijo kteriga prositi, de bi jim čerke pokazal, in jih dalje besede izrekovati naučil. Nekteri pravijo: „sim že prestar, se ne morem nič več naučiti.“ Ali jez Vam pravim: Od šestiga do tridesetiga léta se zna vsakteri lahko v svojim jeziku brati naučiti. Tudi odrašeni človek se pozimski čas od sv. Martina do sv. Jurja lahko brati naučí; in če bi v tem času ravno kaj zamudil, se mu bo po tem obilno povračevalo, kér bo brati znal, dokler bo živel.

Postavimo si pred oči taciga, ki je slep od rojstva, — kakó čudno se mu zdi, ko sliši od svitlobe sonca in lesketanja zvezd, od lepih cvetlic, od lepiga človeškiga obraza, od lepih hiš, cerkev, kipov, lepe živine i. t. d. govoriti, kakó čudno se mu to zdi, kar drugi hvalijo, on pa tega viditi nemore — kakó želi, de bi tudi on vidil! Postavimo si na dalje pred oči kruljeviga, hromastiga, sključeniga, — kakó taki želijo, de bi zamogli ravno hoditi, in takó naglo iti ali teči, kakor drugi, ki imajo zdrave ude! Ravno takó mora takim biti, ki brati ne znajo, če vidijo pred seboj bukve odperte, v kterih toliko lepiga in koristniga zapisano stoji, in slišijo druge brati — njim pa so čerke, kakor slepimu barve!

Ali na to nekteri pravijo: „Jez nisim kriv, ampak moji starši, moji oskerbniki, moja žlahta, moji gospodarji, kteri mi niso pripustili, ne privošili, de bi bil v šolo hodil, de bi se bil kaj brati in pisati naučil.“ Drugi pravijo: „Jez nisim časa, ne prilike imel, de bi se bil saj brati naučil.“ Tretji pravijo: „Jez takó lahko živim, čeravno brati ne znam, jez znam svojo zemljo obdelovati, in od svojiga pridelka lahko živim, kér vidim, koliko je takih, ki znajo dobro pisati, rajtati in druge zvijače, pa vender kruha stradajo, hodijo od hiše do hiše, in se slabo obnašajo in vedejo.

(Dalje sledi.)

Večerni natoroslovski pogovori v Ljubljanskim muzeumu. *)

Gospod Feyer je unidan razložil, kakó naj se kamnine in rudnine, živali in zeliša išejo, naberajo in

*) Radí bi v »Novicah« vse te pogovore natisniti dali, pa prostor »Novic« nam tega ne pripusti. Torej bomo le od nar važnijih in našim bravecem primernih govorili.